

Vlinders fotograferen met moderne apparatuur

Tekst en foto's: Frans Hodzelmans

Er bestaat zoiets als de wet van de remmende voor-sprong. Wat heeft dat met vlinderfotografie te maken? Dat behoeft enige uitleg, denk ik. Al meer dan vijfen-twintig jaar fotografeer ik vlinders en andere insecten met flitslicht. Al die tijd heb ik gewerkt met handbedien-de spulletjes. Door veel te studeren, experimenteren en zelf knutselen lukte het me de techniek naar mijn hand te zetten. De nieuwe generatie camera's en flitsers echter, kan dingen waarvan ik in die tijd alleen nog maar kon dromen. De techniek heeft me ingehaald en mijn systeem is daardoor van vooruitstrevend ineens veranderd in verouderd. Er hoeft niets meer berekend te worden; alles werkt volledig automatisch. Wég voorsprong dus, welkom achterstand.

Mijn oude apparatuur werkt nog steeds goed, maar heeft één zeer belangrijk nadeel. Het diafragma wordt bij deze methode bepaald door de afstand tot het onderwerp. De hoeveelheid flitslicht was immers altijd gelijk (zie mijn eer-dere artikel in 'Vlinders' van augustus 1997). Wil je een goed evenwicht krijgen tussen flitslicht en bestaand licht, dan is het van groot belang dat je vrij bent in de keuze van het diafragma. Ook om invloed te kunnen uitoefenen op de scherptediepte en daarmee de zachtheid van de achter-grond, is het van groot belang dat je zelf kunt bepalen welk

diafragma je gebruikt. Uiteindelijk heb ik dan ook na lang dubben besloten om over te stappen op een nieuw camerasysteem. En dan begint het... Folders halen, testrapporten lezen, met andere fotografen praten, alles vergelijken en dan uiteindelijk de knoop doorhakken. Ik heb gekozen

Foto omslag: kleine vuurvlinder (Canon EOS 1V met 180 mm macro en Macro Lite). De achtergrond is beslist niet te donker, terwijl het vlindertje briljantere kleuren krijgt door het flitslicht.

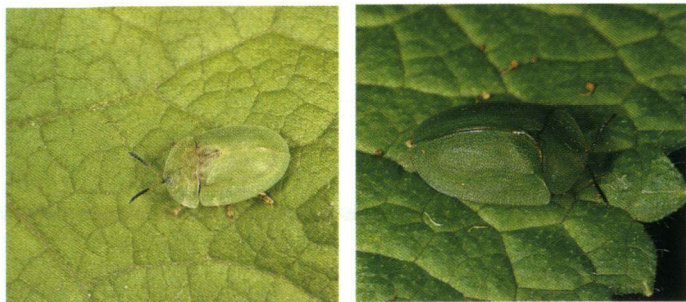

Een voorbeeld van wat er zoal mogelijk is met het 65 mm macro-objectief. Dit zijn geen regendruppels, maar minuscule kleine dauwdruppeltjes.

voor Canon EOS. Waarom Canon? Nou, heel eenvoudig: voor mij is er maar één de beste. Door eind jaren zeventig, met het overstappen naar autofocus, te kiezen voor een heel nieuw systeem, konden de ingenieurs van Canon de ontwikkelingen steeds ver voorblijven ten opzichte van andere merken. Die innovatie wordt nog steeds voortgezet en vaak pas veel later gevolgd door de andere fabrikanten. Het enige nadeel is dat de oude FD-objectieven slechts met bepaalde beperkingen nog gebruikt kunnen worden op de nieuwe camera's. Mijn oude apparatuur staat dan ook te koop (hint).

Atalanta (Canon EOS 300 met 180 mm macro en Macro Lite). Dit is een goed voorbeeld van invulflitsen. De achtergrond is prima belicht, terwijl het onderwerp wat extra kleur krijgt met behulp van het flitslicht.

Twee keer de schildpadtor. Links gemaakt met een oude ringflitser, rondom belicht geeft nagenoeg geen schaduw en diepte. Bij de opname rechts komt de hoofdverlichting van linksonder en de invulflits van rechtsboven. Door de schaduwwerking krijgt deze opname veel meer diepte.

De nieuwe apparatuurflitsers Deze innovatie is ook weer terug te vinden in de nieuwste ringflitser van Canon, de Macro Ring Lite MR-14EX. Het is eigenlijk helemaal geen ringflitser. Bij vroegere ringflitsers bestond de flitsbuis namelijk uit één ring. Deze flitser heeft echter twee gebogen flitsbuizen, links en rechts van het objectief. Boven en onder zijn tussen deze flitsbuizen instellampjes gemonteerd. Dit instellicht kan handmatig ingeschakeld worden. Links, rechts, boven en onder zijn hier tamelijk relatieve begrippen, daar het geheel in elke stand te draaien is. Het mooiste van deze flitser is, dat je de lichtverhouding tussen de linker- en rechterflitsbuis in stappen kunt regelen. De verhouding flitslicht is instelbaar van één op één tot één op acht. Ook kun je een van beide flitsbuizen geheel uitschakelen. De vroegere generaties ringflitsers gaven, door hun egale belichting rondom, altijd een héél vlak beeld. Met deze flitser kun je zelf bepalen van welke kant je de hoofdverlichting wilt laten komen. Ook de hoeveelheid 'invullicht' vanuit de tegenoverliggende zijde, is geheel naar je eigen ideeën in te stellen. Het lijkt een beetje op de kleine flitsertjes die ik eerst gebruikte, maar dit gaat véél verder. Een perfect stukje gereedschap dus! De totale hoeveelheid af te geven licht wordt door de camera geregeld. Daar heb je geen omkijken meer naar. Welke camera instelling je ook kiest, altijd zal de flitser voor een juiste belichting zorgen. Hoe meer flitslicht je gebruikt, hoe donkerder de achtergrond wordt. Zelf kies ik meestal voor een handmatige camera-instelling, waarbij ik een halve tot één stop onder de gemeten belichting blijf. De achtergrond zal dan nog prima belicht zijn, maar niet te erg overheersen. Ook beschikt deze flitser over de mogelijkheid om nog een tweede (of zelfs meerdere) zwaardere flitsers op afstand te bedienen. Het gaat hierbij om de 550EX. Je zou deze flitser bijvoorbeeld kunnen gebruiken om tegenlicht te creëren. Of om, voorbij het onderwerp, de achtergrond extra licht te geven. De sturing gaat geheel snoerloos, via infrarood. De flitser kun je dus overal gewoon los neerzetten. Ook nu zorgt de camera weer geheel automatisch voor de juiste

hoeveelheid licht, zowel van de ringflitser als van de andere flitser(s). Om alle snufjes te kunnen gebruiken is het aan te bevelen als camera de EOS 1V of de EOS 3 te kiezen. Ook de goedkopere EOS 300 is compatibel met deze flitser.

Objectieven Voor het fotograferen van vlinders gebruik ik graag een tele-objectief. De afstand tot je onderwerp blijft dan namelijk wat groter. Dit heeft als belangrijkste voordeel, dat de kans dat een vlinder wegvliegt voordat je hem kunt fotograferen, wat kleiner wordt. Daarom gebruik ik nu de 180 mm macro van Canon, met een grootste diafragma van 3,5 en instelbaar tot 1:1. Ook hier maakt de moderne elektronica het weer een stuk makkelijker dan vroeger. Uiteraard beschikt dit objectief over autofocus. Dat wil zeggen dat het zelf scherp stelt op het onderwerp wanneer je de ontspanknop van de camera half indrukt. Dat werkt erg makkelijk, maar dat is nog niet alles. Als je namelijk de ontspanknop van de camera geheel indrukt, zal de camerasluiterspas gaan werken op het moment dat het onderwerp scherp is. Dat is pas klasse! Als ik nu een vlinder wil fotograferen, stel ik het objectief van tevoren ongeveer in op de juiste afstand. Dan pas ga ik op de vlinder af. Vervolgens bepaal ik de compositie en druk de ontspanknop geheel in. Het objectief gaat nu scherpstellen en de dia wordt pas gemaakt op het moment dat de scherpstelling voltooid is. Zoiets moois verzijn je toch niet? Daar kun je alleen maar van dromen! Om rupsjes, vlindereitjes en ander klein grut te fotograferen, heeft Canon ook een heel mooi speciaal objectief gebouwd. De 65 mm macro, lichtsterkte 2,8. Dit is een objectief waarmee je alleen van dichtbij kunt fotograferen. Het is niet autofocus en ook niet instelbaar op oneindig. Je kunt met dit objectief, zonder balg of tussenringen, fotograferen van 1:1 (dus ware grootte op de dia of het negatief) tot 5:1 (oftewel vijf maal ware grootte op de dia)! Ook met dit objectief gaat het flitsen volkomen automatisch. Dat scheelt een hoop rekenwerk. Bij zulke extreme vergrotingen en handmatige scherpstelling is een statief

Met het 65 mm macro-objectief en de Macro Lite flitser, kun je prima vlindereitjes fotograferen. Hier een eitje van het oranjetipje.

Veldparelmoervlinder (Canon EOS 300 met 180 mm macro en Macro Lite). Bij een klein diafragma wordt automatisch meer flitslicht gebruikt. De achtergrond wordt daarbij wat scherper en storend rommelig. Bovendien is de achtergrond onnatuurlijk donker.

geen overbodige luxe. Ook een instelslede is ten eerste aan te bevelen.

Camera's De EOS 300 is een heel erg lichte camera. Dat is in het veld erg prettig. De overige apparatuur is immers al zwaar genoeg. Deze camera ondersteunt alle mogelijkheden van de ringflits. Bovendien is de prijs ook erg vriendelijk te noemen. Als extra accessoire heb ik er een batterypack erbij gekocht. Je schroeft dat onder de camera en kunt dan penlight batterijtjes (of accuutjes) gebruiken. Accuutjes zijn telkens opnieuw te laden en penlight batterijen zijn overal te koop. Dat is een groot voordeel ten opzichte van de speciale batterij waar de camera normaal op werkt. Voor het scherpstellen kun je bij deze camera kiezen uit verschillende punten in de zoeker. Dit komt de vrijheid van je compositie zeer ten goede. Je bent immers niet meer afhankelijk van één scherpstelpunt midden in het beeld. Een ander belangrijk onderdeel is de knop om het diafragma te sluiten. Hiermee kun je, voordat je een opname maakt, de

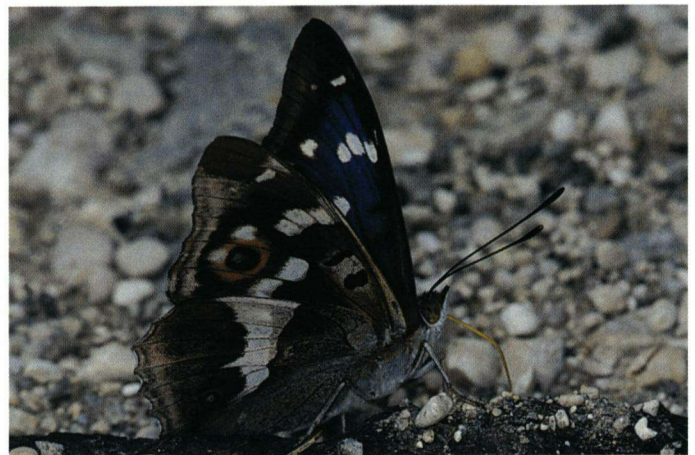

Veldparelmoervlinder (Canon EOS 300 met 180 mm macro en Macro Lite). Een groter diafragma zorgt voor een zachtere achtergrond en een natuurlijkere lichtverhouding tussen voor- en achtergrond.

scherptediepte controleren. Helaas ontbreekt deze knop nogal eens bij veel automatische amateurcamera's. De tweede camera is de EOS 1V. Dit is de nieuwste professionele camera van Canon. Een oerdegelijke camera, met alles erop en eraan. De bediening van deze camera is geheel te programmeren naar je eigen voorkeur. Hij is zelfs op de computer aan te sluiten voor nog meer mogelijkheden. Het zou te ver voeren om in dit artikel een complete beschrijving te geven van alle specificaties van deze camera's en de flitsers. Hiervoor verwijs ik liever naar een goede fotozaak of via internet naar www.canon.nl. Ik heb slechts een idee willen geven van het gemak waarmee tegenwoordig macrofotografie met flitslicht bedreven kan worden. Wil je het eerdere artikel over flitsfotografie (Vlinders augustus 1997) nog eens lezen en heb je het niet bij de hand? Geen nood. Je kunt het bij mij aanvragen, dan stuur ik het per e-mail. Mijn e-mail adres is: frans@natuurfoto.nl. Uiteraard kun je hier ook terecht voor vragen, opmerkingen of discussie.

Grote weerschijnvlinder (Canon EOS 1V met 180 mm macro en Macro Lite). Een heel klein beetje flitslicht zorgt voor een briljanter beeld. De opname wordt snel onscherp doordat een groot diafragma gebruikt werd.

Grote weerschijnvlinder (Canon EOS 1V met 180 mm macro en Macro Lite). Door een kleiner diafragma te kiezen wordt de dieptescherpte groter.